

УДК 37.012:372.862

ВПЛИВ СТИЛЮ ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ ВИКЛАДАЧА НА УСПІШНІСТЬ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Студ. К. В. Клещ, гр. МгПТ-18
Науковий керівник д. пед. наук, доц. Т. М. Деркач
к. пед. наук, доц. О. М. Внукова
Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Мета дослідження – дослідити зв'язок між стилем педагогічного спілкування викладачів та сприйняттям цих стилів студентами. Основні завдання дослідження:

- охарактеризувати стилі педагогічного спілкування згідно з сучасними теоріями;
- виявити переважаючі стилі педагогічного спілкування викладачів;
- вивчити вплив на емоційне сприйняття студентами різних стилів педагогічного спілкування викладачів.

Об'єкт дослідження – стилі педагогічного спілкування, **предмет дослідження** – вплив стилів педагогічного спілкування викладачів на емоційне сприйняття студентами освітнього процесу.

Методи та засоби дослідження. Під час дослідження було використано такі методи: аналізу, систематизації педагогічних відомостей та узагальнення інформації для порівняння стилів педагогічного спілкування; спостереження; метод експертних оцінок; тестовий метод; методи математичної статистики для обробки даних.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів. З'ясовано вплив на результати навчання та емоційну атмосферу студентів стилів педагогічного спілкування викладачів факультету індустрії моди Київського національного університету технологій та дизайну. Результати та висновки роботи можуть бути використані у курсах підвищення кваліфікації викладачів, а також мають перспективу розвитку у майбутніх педагогічних дослідженнях.

Результати дослідження. Стиль педагогічного спілкування – усталена система способів і прийомів, які використовує викладач під час взаємодії з тими, кого навчає, а також з їхніми батьками та колегами по роботі [1].

Найчастіше виділяють три основних стилі спілкування.

Авторитарний стиль ґрунтується на безпосередньому підкоренні окремої людини або колективу владній особистості [2]. Педагог-вихователь, що стоїть на позиціях авторитаризму, одноосібно визначає напрями діяльності учнів, регламентує кожен крок вихованців, пригнічує будь-яку ініціативу. Домінантні засоби впливу: розпорядження, вказівки, накази, інструктажі, жорсткий контроль, гальмування творчих намагань [3]. Ліберальний стиль спілкування ґрунтується на безпринципному, байдужому ставленні педагога як до позитивних, так і до негативних дій вихованців, характеризується потуранням будь-яким їхнім діям [2]. Вихователь схильний не втручатися в життєдіяльність колективу; не виявляє активності й ініціативи в керівництві колективом, пасивно спостерігає за подіями. Демократичний стиль ґрунтується на врахуванні думки колективу в організації життєдіяльності вихованців [2]. Педагог спільно з членами колективу визначає завдання, організовує діяльність вихованців на виконання усвідомлених ними завдань, заохочує ініціативу всіх членів колективу, радиться з ними щодо пошуків шляхів і засобів розв'язання завдань, розвиває самоуправління, залучає активістів до виконання керівних функцій.

Дослідження проведено на базі Київського національного університету технологій та дизайну. В експерименті брали участь 10 викладачів та 26 студентів факультету індустрії моди. На першому етапі дослідження було визначено стилі спілкування викладачів, для чого використано спостереження та анкетування. Отримані результати показали, що у 60 % викладачів домінує демократичний стиль, у 20% – вираженим є ліберальний стиль, а 20% – схильні до авторитарного стилю.

Наступним етапом дослідження було виявлення впливу стилів педагогічного спілкування на інтерес студентів до предмету та сприйняття ними викладача. Для цього дослідження було обрано трьох викладачів з авторитарним, ліберальним та демократичним стилями педагогічного спілкування, розроблено опитувальники для студентів з метою надати їм можливість висловити думку щодо емоційного сприйняття процесу навчання з обраними викладачами. Результати анкетування наведені у табл. 1.

Таблиця 1 – Результати анкетування

№	Питання	Стиль педагогічного спілкування					
		Ліберальний		Авторитарний		Демократичний	
		Відповідь «так» або «ні», %					
		«Так»	«Ні»	«Так»	«Ні»	«Так»	«Ні»
1	Викладач гарно пояснює матеріал?	76,9	23,1	100	0	100	0
2	Ти вважаєш, що цей викладач є професійно підготовленим?	76,9	23,1	100	0	100	0
3	У тебе позитивне ставлення до цього викладача?	84,6	15,4	76,9	23,1	85,7	14,3
4	У тебе є інтерес до вивчення предмету, який веде цей викладач?	53,8	46,2	76,9	23,1	92,9	7,1
5	Тобі подобається бути на парах цього викладача?	53,8	46,2	61,5	38,5	92,9	7,1
6	Ти хотів би щось змінити в процесі навчання на парах цього викладача?	61,5	38,5	38,5	61,5	35,7	64,3
7	Хотів би ти мати іншого викладача на цій парі?	38,5	61,5	15,4	84,6	7,1	92,9
8	Тобі цікава інформація, про яку розповідає викладач цього предмету?	61,5	38,5	84,6	15,4	100	0
9	Ти успішний в навчанні з предмету, який веде цей викладач?	69,2	30,8	53,8	46,2	85,7	14,3
10	Ти часто займаєшся сторонніми справами на парах, які веде цей викладач?	30,8	69,2	7,7	92,3	14,3	85,7

З отриманих результатів можна зробити **висновки**, що студентами найкраще сприймається демократичний стиль педагогічного спілкування. Такий стиль може бути дієвим способом для формування гарних відносин між викладачем та студентом в процесі вирішення освітніх завдань. При демократичному стилі спілкування викладач стимулює студентів до творчості, ініціативи, створює умови для самореалізації.

Ключові слова. Педагогічні стилі спілкування викладачів, вища школа

ЛІТЕРАТУРА

1. Мешко Г. М. Вступ до педагогічної професії [Текст] : навч. посібник / Г. М. Мешко. - К. : Академвидав, 2010. - 200 с.
2. Кузьмінський А. І. Педагогіка у запитаннях і відповідях: навчальний посібник для вузів / Кузьмінський А. І., Омеляненко, В. Л. – Київ : Знання, 2006 . – 311 с.
3. Омеляненко В. Л. Теорія і методика виховання [Текст] : навч. посібник / В. Л. Омеляненко, А. І. Кузьмінський. - К. : "Знання", 2008. - 415 с.